

SVĚT SOUČASNOSTI - SVĚT BUDOUCNOSTI

Jedním z prioritních cílů vzdělávacího systému je připravit žáky a studenty na život v současném a hlavně budoucím světě. NIDV se již od roku 2014 intenzivně zaměřuje na podporu pedagogických pracovníků v začleňování témat globálního rozvojového vzdělávání (dále GRV), která vycházejí z Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání a úkolů MŠMT. Tento projekt je finančně podpořen Ministerstvem zahraničních věcí a je uskutečňován ve spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi. Oslovili jsme vedoucí oddělení vzdělávání a podpory NIDV PaedDr. Evu Vincejovou, Ph.D. a položili jí několik otázek k tématu, jemuž je věnováno toto vydání Bulletinu NIDV.

Co vlastně termín globální rozvojové vzdělávání znamená?

Naše společnost je součástí světa, který se intenzivně mění. Tyto změny jsou dynamické, neustálé, vzájemně závislé. Každodenně si v mnoha situacích uvědomujeme, že svět je propojený celek a všechny z nás ovlivňují i takové situace a problémy, které se vyskytují na jeho „opačném konci“. Nejen proto je naší povinností podílet se na řešení stále vážnějších a naléhavějších témat globalizo-

vané planety, která jakoby zdánlivě nesouvisí s naším konkrétním prostředím. Naopak, na Zemi všechno se vším souvisí, a to stále víc a víc.

Jakými hlavními tématy se GRV zabývá?

K hlavním tématům patří: konec chudoby, konec hladu, zdraví a kvalitní život, kvalitní vzdělání, rovnost mužů a žen, pitná voda a kanalizace, dostupnost a čistota energií, důstojná práce a ekonomický růst, průmysl, inovace a infrastruktura, méně nerovností, udržitelná města a obce, odpovědná výroba a spotřeba, klimatická opatření, ochrana života ve vodě i na souši, mír, spravedlnost a silné instituce, partnerství ke splnění cílů. Klíčovými výzev je tedy celá řada a jsou velmi různorodé.

Mohla byste závěrem shrnout, jaké všechny aktivity v rámci podpory škol při zavádění GRV náš institut realizuje a plánuje?

Cílem aktivit NIDV je zlepšit vnímání důležitosti problematiky GRV ze strany pedagogických pracovníků a podporovat začleňování této oblasti do výuky, aktivit škol a jednotlivých školských zařízení.

Prostřednictvím dalšího vzdělávání jsme formou dvoudenního celostátního semináře učitelů nazvaného Letní škola GRV směřovali k utváření postojů a hodnot učitelů a rovněž k objasnění podstaty a principů GRV.

Další aktivitou jsou pracovní listy a v nich specifikované možnosti, jak toto téma zařadit do výuky ve školách. Autory listů jsou pedagogové, kteří absolvovali studijní cesty organizované NIDV do zemí, které mají se začleňováním GRV do výuky bohaté zkušenosti (Španělsko, Portugalsko, Francie, Finsko a další).

Škálu aktuálních a relevantních metodologických materiálů k začleňování GRV do vzdělávacích procesů budeme aktualizovat na vytvářeném webu GRV. Nedílnou součástí práce, kterou se NIDV snaží přispět k implementaci problematiky GRV do výuky, jsou i konference. Letošní setkání GRV pod názvem Udržitelný rozvoj světa navazuje na konference konané v roce 2014 - Evropský rok pro rozvoj a důstojné stáří, 2015 - Rozumíme současnému světu? a 2016 - Svět v bezpečí.

Děkujeme za rozhovor.

Redakce

OHLÉDNUTÍ ZA SEMINÁŘEM: JAK A PROČ NA GRV

Ve dnech 26. a 27. září 2018 proběhl v hotelu Skalský Dvůr (Lisek, Bystřice nad Pernštejnem) celostátní dvoudenní seminář věnovaný globálnímu rozvojovému vzdělávání (GRV) s názvem Jak a proč na GRV.

Jedním z cílů semináře bylo zdůvodnit, proč je nutné začleňovat témata GRV do výuky, do života školy, do společnosti, ale i do osobních životů. V době propojeného a rychle se měnícího světa neustále potřebujeme sledo-

vat nové trendy, vyznat se v záplavě informací, dávat si je do souvislostí, osvojit si nové dovednosti a včas reagovat na změny. GRV poskytuje základ pro to, aby lidé dokázali obstát v globalizovaném životním prostoru, dokázali se zapojit do změn nutných pro ekonomický a společenský pokrok v souladu se zachováním životního prostředí.

GRV je celoživotním vzdělávacím procesem a rozvíjí nové přístupy ve vzdělávání pro

budoucnost. Druhým cílem semináře bylo ukázat možnosti, jak s tématy GRV pracovat a začleňovat je do výuky ve školách a školských zařízeních.

Lektorkami semináře byly Mgr. Petra Skalická (NNO Člověk v tísni) a Mgr. Martina Holková (NNO NaZemi). Probíraly se principy, tematické oblasti a cíle GRV, přístupy a metody využívané ve výuce GRV, hovořilo se o filozofii pro děti, kritickém myšlení, o kompetencích globálního občanství nebo metodě T grafu.

Účastníci si sami vše aktivně vyzkoušeli, pracovali ve skupinách, v týmech, tvořili plakát „strom problémů“, pracovali s příběhem... Jeden blok semináře byl věnován sdílení dobré praxe. O své práci, o zkušenostech se začleňováním témat GRV do výuky a o zážitcích a přínosech zahraniční studijní cesty organizované NIDV hovořily Mgr. Yvona Řehořková, Bc. Aneta Tučková a Mgr. Gabriela Hanzlová.

Díky aktivnímu zapojování účastníků, ochotě pracovat, přemýšlet, diskutovat, sdílet, díky lektorkám a skvěle připravenému vystoupení paní učitelek, díky vstřícnému a pozitivnímu chování a vystupování většiny účastníků proběhl seminář v přátelské a tvůrčí pracovní atmosféře.

Přála bych všem učitelům, aby se jim dařilo v hodinách vytvářet podobně tvůrčí a příjemné prostředí a aby jejich žáci pracovali s takovým nasazením a chutí, jako pracovali účastníci semináře.

Jana Chmátalová, metodik NIDV

DOMINO: INSPIRUJTE SE - ZAPOJTE SE - VYHRAJTE!

SOUTĚŽNÍ PŘEHLÍDKA

DOMINO 2018

Zapojit se může každý učitel v následujících kategoriích:

- ♥ MATEŘSKÉ ŠKOLY A I. STUPEŇ ZŠ
- ♥ HUMANITNÍ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ OBORY
- ♥ PŘÍRODOVĚDNÉ A TECHNICKÉ OBORY
- ♥ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Svůj výukový objekt můžete do aktuálního 8. ročníku přihlásit na stránkách domino.nidv.cz od **28. října 2018 do 31. ledna 2019**.

Slavnostní finálové kolo, prezentace soutěžních objektů nominovaných odbornou porotou a vyhlášení vítězů se uskuteční v **Praze dne 19. března 2019** v budově Microsoftu za podpory MŠMT.

Přihlašování pro rok 2018
od 28. 10. 2018 do 31. 1. 2019

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) nabízí v těchto dnech v rámci naplňování Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 všem pedagogickým pracovníkům mateřských, základních i středních škol působícím na českých školách příležitost zapojit se do **8. ročníku celostátní soutěžní přehlídky DOMINO**.

POROZUMĚT SVĚTU A UMĚT O NĚJ PEČOVAT

Dnešní svět je charakterizován nejrůznějšími přívalky. Mluví se o tom, že se zmenšuje, že se zrychluje, že je chaotický... Ať už je svět jakkoli pojmenován, mění se každým dnem. Jsme očividnými svědky proměn v našem okolí a změny a události z celého světa nám média zprostředkovávají v přímém přenosu. Možná, že ve vašem městě vyrostlo nové nákupní centrum a zmizel park, který tam byl odjakživa. Libujete si, že můžete jezdit po nové cyklostezce. Vzpomínáte, kdy jste naposledy zažili bílé Vánoce. Rozčilují vás dopravní zácpy na silnicích. Jste fascinováni množstvím a velikostí kontejnerových lodí, které brázdí oceánské vody. Kroutíte hlavou nad nekončícím konfliktem na Blízkém východě. Z některých změn a událostí máme radost, jiné nás znepokojují. Zároveň je pro mnohé z nás dostupné to, o čem se nám dříve ani nesnilo. Jezdíte lyžovat do Alp, potápět se do Rudého moře, těšíme se z nového modelu iPhone, jedním dechem čteme příběhy Harryho Pottera, pochutnáváme si na chicken tikka masala v indické restauraci. Svět nám přináší mnoho příležitostí. Ne každý však může těchto příležitostí využívat, ne každý má možnost žít spokojený a důstojný život. Na mnoha místech světa dochází k porušování lidských práv. Dnešní děti a mladí lidé se potřebují ve světě orientovat, porozumět mu a umět o něj pečovat. Nestačí jim znalosti odborných předmětů. Neméně důležité je si na základě poznatků o světě a jeho výzvách utvářet vlastní hodnoty a postoje ke globálním otázkám, zvážit svůj vlastní díl odpovědnosti a své možnosti měnit svět. K tomu směřuje globální rozvojové vzdělávání jako průřezové téma začleňované do všech vzdělávacích oborů napříč kurikulem. Globální rozvojové vzdělávání (GRV) je významnou a mezinárodně uznávanou součástí úsilí o udržitelný rozvoj ve všech zemích světa. Zakotvilo i v České republice, kde se již 15 let systematicky rozvíjí. Jednotný rámec umožnila nastavit Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání. Jedním z hlavních východisek GRV jsou tzv. Cíle udržitelného rozvoje, celosvětový závazek do roku 2030, který přijaly členské země OSN.

Svět jako propojený celek a globální dimenze

GRV je prostředkem k osvojení odpovídajících kompetencí, které mohou každému pomoci spokojeně a svobodně žít v současném světě a podílet se na jeho udržitelném rozvoji. Na současný svět je nahlíženo především jako na propojený celek, v němž je úzká provázanost mezi místní a globální úrovní. Koncept GRV zahrnuje několik globálních dimenzí, s nimiž souvisí řada globálních výzev a které se vzájemně prolínají. Vychází jednak ze skutečnosti, že svět je stále více a více propojený. GRV klade důraz na **porozumění propojenosti světa** jako celku a vnímání toho, jak jsou lidé, místa a prostředí vzájemně závislé.

Svět je také pestrý, a to v mnoha ohledech. Každý z nás je jedinečný, každé místo má svá specifika, každé prostředí nabízí různé možnosti. Je tudíž důležité **reflektovat rozmanitost světa**, chápat podobnosti i rozdíly a respektovat odlišnosti.

Zároveň je třeba nepřehlížet, jaké nerovnosti se ve světě objevují, ať už pramení z chudoby, nerovných příležitostí, špatné správy věcí veřejných či z nesvobody. Je proto více než žádoucí **podporovat lidská práva**, porozumět významu jejich univerzality, usilovat o jejich respektování a zachování lidské důstojnosti.

Život jedince a společnosti ovlivňuje také kvalita životního prostředí. Neodmyslitelná je tedy **péče o prostředí světa**, a to tak, aby byla zachována a zlepšována kvalita současného života a prostředí na všech místech planety s ohledem na lidi i ekosystémy.

A zásadní význam pro rozvoj a životy lidí má **respektující soužití ve světě**. Snahou je porozumět podstatě konfliktů, jejich vlivu, potřebě řešení a tomu, jak jsou otázky míru a konfliktu spjaty s otázkami sociální spravedlnosti, rovnosti a práv.

Globální rozvojové vzdělávání se zaměřuje na poznávání a prozkoumávání všech těchto globálních dimenzí, nalézání souvislostí, kritické přemýšlení a utváření způsobů jednání a chování.

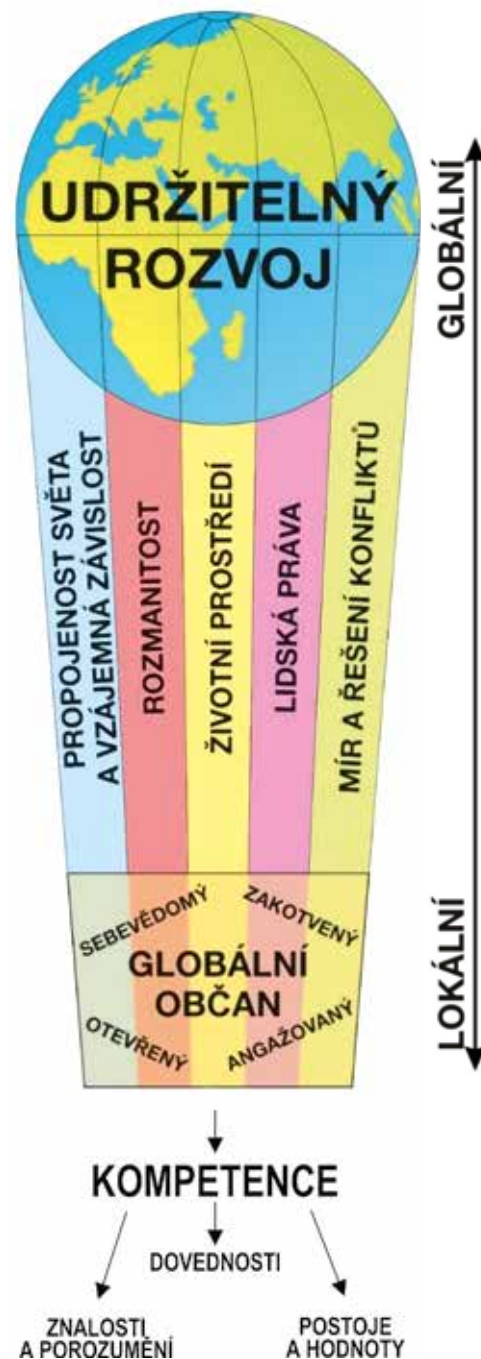
Celoškolský přístup a Světové školy

Ze zkušenosti zahraničních i českých škol se potvrzuje, že nejlépe funguje, pokud se pracuje s GRV jako s **celoškolským přístupem**. Žáci ve výuce získávají nové poznatky o světě, osvojují si dovednosti, díky nimž se mohou aktivně zapojovat do dění v blízkém okolí, a utvářejí si vlastní hodnoty a postoje ke globálním otázkám. GRV se však promítá i do života školy a oslovuje i širší komunitu, využívají se různé formální i neformální příležitosti pro učení. Pedagogové a školy, které tento přístup volí, dosvědčují, že přínosem mohou být nejen samotné výsledky učení, ale i lepší vztahy mezi žáky, pedagogy, lidmi v obci. Oceňují zvyšující se motivaci žáků a rostoucí míru jejich přesvědčení, že oni sami mohou svět měnit.

V České republice každým rokem přibývá škol, které se rozhodnou splnit potřebná kritéria a získat titul **Světová škola**. V roce

2018 se jejich počet rozšířil na 84. Další školy se mohou u nich inspirovat, jak GRV uchopit. A pokud se rozhodnou ucházet se o certifikát Světové školy, přejeme jim, aby jim jejich žáci připravovali příjemná překvapení.

Petra Skalická, *Člověk v tísni*

Stručné vysvětlení schématu:

Globální rozvojové vzdělávání přispívá k udržitelnému rozvoji. Zohledňuje provázanost mezi činnostmi a procesy na všech úrovních – mezi jedincem, lokální, regionální, globální úrovní. GRV podporuje takový rozvoj jedince, který mu umožní být globálním občanem, jenž je sebevědomý, zakotvený, otevřený a angažovaný, a má tak příležitost žít důstojný život podle svých představ, v souladu s druhými a s ohledem na planetu Zemi. Zároveň je GRV prostředkem k osvojení potřebných kompetencí (soubor znalostí a porozumění, dovedností, postojů a hodnot), které mohou každému jedinci pomoci přispívat k udržitelnému rozvoji na všech úrovních. GRV zahrnuje následující dimenze: propojenost světa a vzájemnou závislost, rozmanitost, životní prostředí, lidská práva a mír a řešení konfliktů. Tyto dimenze nejsou vzájemně oddělené, prolínají se nejen mezi sebou a mezi všemi úrovněmi od osobní po globální, ale procházejí i napříč principy, cíli a tématy GRV.

JSME NA JEDNÉ LODI - NA JEDNÉ PLANETĚ

Rozhovor s účastnicemi Letní školy globálního rozvojového vzdělávání

Neformální prostředí Letní školy GRV

V červenci 2018 pořádal NIDV Letní školu globálního rozvojového vzdělávání. Prázdninový pobyt byl určen všem učitelům, pedagogům volného času, vychovatelům a pracovníkům NNO věnujícím se tématům spojeným s GRV. Cílem kurzu bylo seznámit účastníky s problematikou výchovy k občanství v místních a celosvětových souvislostech, prohloubit jejich znalosti zvláště v oborech mediální a ekologické výchovy a motivovat je k aktivní angažovanosti v této oblasti. Kromě přednášek a konzultací měli účastníci možnost absolvovat praktické ukázky lekcí využitelných při práci s dětmi a sdílet vzájemně své zkušenosti. Zajímaly nás jejich názory, a proto jsme několik účastnic tohoto kurzu požádali o rozhovor.

Mgr. PETRA MAČKOVÁ

Vzpomínáte si na své první setkání s termínem globální rozvojové vzdělávání? Jak na vás působil tehdy – a co dnes?

Na to si vzpomínám moc dobře, viděla jsem nabídku Arpoku na jednodenní seminář týkající se právě tematiky GRV. A aniž bych si tenkrát tento termín definovala přesněji, připadal mi sympatický. Asi by se dal vymyslet český ekvivalent, ale mě tento termín nijak neruší, myslím, že vystihuje svou vlastní podstatu poměrně dobře. Mimochodem zmíněného semináře jsem se zúčastnila a od té doby jsem věděla, že tudy cesta vede.

Vaše původní specializace je německý jazyk. Jak odtud vedla vaše cesta k tomu, co se označuje jako GRV? Máte s ním nějaké konkrétní zkušenosti buď přímo ze školy, kde působíte, nebo i odjinud?

Moje specializace není jen němčina, ale i latina, klasická filologie. Jazykovědec se tak nějak vždy zabývá i kulturou a myšlením obecně. (A když se k tomu přidají zájmy jako religionistika, etika, feministická teologie, ekologie nebo alternativní ekonomické systémy, ke GRV tématům už to nemá moc daleko.) V současnosti učím na střední škole při výchovném ústavu všechny všeobecné předměty. To poskytuje poměrně dostatečnou volnost v začleňování GRV do výuky. Výborně se díky ní propojují jednotlivé předměty.

Přijde vám tahle oblast výchovy důležitá? A proč hlavně?

Ano. Už jen z praktického hlediska. Jsou to totiž velmi často témata, na která žáci slyší. Jde o současnost, a tedy i o ně samotné. Jsou to dynamické záležitosti, u kterých lze diskutovat a řešení teprve hledat, dávají prostor uvědomovat si formování svého vlastního myšlení, názorů, ale hlavně také etických postojů. Umožňují profilovat sebe sama jako osobnost, vědomě a s vlastní odpovědností za to, co a jak se děje. Což s sebou na druhou stranu nese i úskalí, především v názorové autoritativnosti vyučujícího. To je ale otázka profesionality.

Vidíte nějaký konkrétní přínos své účasti na této letní škole pro sebe osobně a pro svou další činnost?

Pro mě bylo velkým zadostičením už jen to, že se takové akce konají. Že je to téma, se kterým se počítá, kterému se dostává pozornosti a které je podporováno i v oficiální sféře. Nepovažuji to za samozřejmost, proto pevně doufám, že tomu tak bude i nadále. Samotná letní škola byla plná inspirace a jen mě utvrdila v tom, že začleňovat do výuky témata, která snad na první pohled nesouvisejí s přesným zadáním školních osnov, podporovat samostatné myšlení žáků a vnášet etické problémy je nejen pro mě, ale i pro řadu dalších lidí něco, v čem má smysl pokračovat.

Jak by podle vás mělo vypadat takové optimální uvádění pedagogů do oblasti GRV?

To je otázka. Prvním předpokladem je podle mě osobní zájem pedagoga. Pokud je tato podmínka splněna, je vyhráno. Dnes je k dispozici řada velmi dobrých materiálů vytvářených různými neziskovými organizacemi, včetně dokumentů, metodik, soutěží a jiných aktivit. Ale je to pořád jen ve sféře jakési dobrovolnosti. Pro mě jsou GRV témata důležitá, protože jsme to my všichni včetně našich žáků, kdo obsah těchto témat tvoří, my je prožíváme, jsme jimi ovlivňováni a také je ovlivňujeme – a tím vědomě nebo nevědomky tvoříme budoucnost.

Mgr. Petra Mačková

Co si myslíte o možnosti čerpat z oblasti neformálního vzdělávání a výchovy praktické podněty pro působení ve škole?

Přínos může být velký. Ale člověk pak musí být připraven na nabourávání systémového rázu a nedostatek času. Pak už hodně záleží na kolektivu a vedení.

Co vám v souvislosti se současným stavem školství dělá největší starosti?

Politické zneužívání. Neochota k zodpovědnosti, diskuzi a sebereflexi. Což je asi obecný problém.

ANDREA CHALUPNÍKOVÁ

Vzpomínáte si na svoje první setkání s termínem globální rozvojové vzdělávání? Jak na vás působil tehdy – a co dnes?

První setkání s tímto pojmem si úplně přesně nevybavím, ale myslím si, že to bylo na nějaké konferenci Člověka v tísní. Bude to možná už osm, nebo i deset let. Tenkrát to pro mě byl nový neznámý odborný pojem a řekla jsem si, že si budu muset pořádně nastudovat, co se pod touto zkratkou vlastně skrývá. Přiznám se, že název na mě působí pořád trochu odtažitě, ale obsah už vnímám jako přirozenou součást svého života, osobního i profesního. Hodně jsem se v této oblasti posunula i díky studiu v oboru koordinátor environmentální výchovy, na které moc ráda vzpomínám. Mám z toho období řadu přátel, se kterými jsme v kontaktu, spolupracujeme a vzájemně se inspirujeme.

Andrea Chalupníková

Působíte v jednom z největších středisek volného času – brněnských Lužánkách. Jaké možnosti pro podporu GRV máte?

Díky tomu, jak velkou organizací Lužánky jsou, máme možnost oslovovat velké množství dětských i dospělých klientů, kteří navštěvují naše kroužky, kurzy, výukové programy nebo akce pro veřejnost. Kromě spolupráce s organizacemi jako již zmiňovaný Člověk v tísní nebo společnost NaZemi u nás funguje i dobrovolnické centrum DC67, které pořádá různé osvětové aktivity, nebo Městský parlament dětí a mládeže. V rámci festivalu Jeden svět také každoročně organizujeme filmové projekce a přednášky pro školy.

Přijde vám tahle oblast výchovy důležitá? A proč hlavně?

Tahle oblast výchovy mi rozhodně přijde důležitá. Oblasti a témata, která GRV obsahuje, se bezprostředně týkají každého z nás, ale spousta lidí si to stále neuvědomuje. Nedochozí jim, že jsme na jedné lodi – na jedné planetě.

Vidíte nějaký konkrétní přínos své účasti na letní škole GRV pro sebe osobně a pro svou další činnost?

Bylo to pět velmi příjemných a zároveň intenzivních dní, děkuji, že jsem mohla být sou-

částí této akce. Mě osobně na takových akcích těší zjištění, že existují lidé, kterým není lhostejné to, co se okolo nich, ale i na druhé straně planety děje. Že jsou lidé ochotní o věcech, dění a souvislostech přemýšlet, že jsou ochotni se v této oblasti vzdělávat a předávat zkušenosti dál. Ať už jsou to lektori, nebo účastníci samotní. Ráda jsem poznala lektory a těším se na budoucí spolupráci, kterou už jsem s některými z nich započala.

Jak by podle vás mělo vypadat takové optimální uvádění pedagogů do oblasti GRV?

Myslím si, že taková letní škola je ideální způsob. Jsem zastáncem praktických ukázek lekcí, sdílení vlastních zkušeností a příkladů dobré praxe spíše než teorie. To si myslím funguje jako dobrý startovač pro vlastní aktivity.

Mgr. ADÉLA KLUCHOVÁ

Vzpomínáte si na svoje první setkání s termínem globální rozvojové vzdělávání? Jak na vás působil tehdy – a co dnes?

Témata, kterými se GRV zabývá, jsem znala coby absolventka studia geografie spíše z té odborné stránky. Po absolvování Letní školy GRV jsem nadšená z toho, jaké existují nástroje pro jejich přiblížení školákům, že je o problematiku zájem a jací skvělí lidé s těmito tématy pracují.

Máte už nějaké vlastní zkušenosti s tím, co se nazývá GRV? Jaké?

Nepracuji ve školství a s GRV jako takovým jsem se poprvé setkala až na letní škole.

Co vás vedlo k tomu, že jste se přihlásila na naši Letní školu GRV?

Letní škola GRV mi byla doporučena. Téma GRV jsou mi odborně blízká a věřím, že osvěta nejen mezi žáky, ale i dospělými má v dnešní době obrovský smysl a význam.

Jak myslíte, že jsou na tom dnes děti a mladí lidé s mediální gramotností? Nač byste kladla hlavní důraz a proč?

Podle mého názoru jsou dnešní děti a mladí lidé obecně velice zdatní konzumenti médií, navíc například sociální sítě tvoří nedílnou součást jejich života, volného času a do určité míry i osobní identity. Dostávají však takové množství informací, nad jakým nemají kapacitu se hlouběji zamyslet, vnímají je povrchně. Důraz by proto měl být podle mě kladen na schopnost informace filtrovat a vybírat ty důvěryhodné, přínosné a inspirativní. A také na schopnost umět si od (masových) médií odpočinout.

Vidíte nějaký konkrétní přínos své účasti na letní škole pro sebe osobně a pro svou další činnost?

Pracuji v neziskovém sektoru, takže se s tématy GRV budu i nadále intenzivně potkávat. Má práce spočívá zejména v komunikaci

s veřejností a dárci. A nejen odborné znalosti, ale především způsoby jejich komunikování, které jsem se dozvěděla právě na Letní škole GRV, se mi v práci budou zcela jistě hodit.

Jak by podle vás mělo vypadat takové optimální uvádění pedagogů a případně dalších dospělých zájemců do oblasti GRV?

O tom nemám přesnou představu. Vím ale, že tato letní škola zanechala na účastnících veliký dojem.

Vy jste měla na letní škole psí průvodkyni, také už dlouho jezdíte na koni. Jaký je podle vás dnes vztah lidí ke zvířatům? Myslíte, že i tohle patří do oblasti GRV?

Myslím si, že tato problematika do GRV jednoznačně patří. Obávám se, že většina lidí dnes vnímá roli zvířat tak, že tu zvířata jsou pro nás, nikoliv, že planetu sdílí s námi, a mají proto právo žít také důstojný a plnohodnotný život. Hospodářský význam zvířat je nepopiratelný, jsem však přesvědčená, že jsme v dnešní době schopni zajistit daleko důstojnější podmínky pro život, než jaké reálně mnoho domestikovaných zvířat zažívá. Jen je potřeba vůle. Obávám se, že vztah lidí k volně žijícím zvířatům je formován vidinou zisku. Jejich prostředí je ničeno pro komerční účely a exotické druhy hojně obchodovány na černém trhu. Stále je však na světě také mnoho lidí, kteří se zabývají ochranou zvířat, a já doufám v jejich úspěchy.

Mgr. Adéla Kluchová

Jakým směrem by se měla zaměřit osvěta k téhle problematice u nás?

Cestu vidím v osvětě, ve vedení již malých dětí k účtům k životu. A také k respektu k jednotlivým potřebám různých druhů. Důležité je o problematice diskutovat a vynášet je na světlo. Mnozí lidé podporují nehumánní chování ke zvířatům nevědomky, například koupí produktů, u kterých jednoduše neví, co se za jejich produkcí skrývá. Když se k takovému člověku patřičné informace dostanou, mnohdy sám od sebe své chování do budoucna změní. Jsem optimistou, věřím, že je naše společnost na dobré cestě k uvědomělejšímu a ohleduplnějšímu vztahu ke zvířatům.

Rozhovor vedl Jiří Zajíc

ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ CESTY PRO UČITELE

Cílem aktivit Národního institutu pro další vzdělávání na podporu globálního rozvojového vzdělávání (GRV) v roce 2018 je zajištění metodické podpory, dalšího vzdělávání a organizování studijních poznávacích cest pro pedagogické pracovníky základních a střední škol a vyšších odborných škol. Tyto činnosti a aktivity vedou k atraktivnějším tématům globálního rozvojového vzdělávání mezi pedagogickými pracovníky a jejich žáky či studenty, k prohloubení znalostí pedagogických pracovníků o významu GRV a záměrech státních institucí v této oblasti a ke zvýšení kompetencí pedagogických pracovníků pro integraci GRV do výuky.

Studijní cesty do zahraničí mají českým pedagogům umožnit využít zkušenosti zahraničních kolegyň a kolegů ve vlastní výuce a zlepšit povědomí o významu globálního rozvojového vzdělávání ve školské veřejnosti. Kromě toho se účastníci stáží podílejí na vypracování prakticky orientovaných výukových

materiálů (pracovních listů), které využijí nejen oni při realizaci DVPP a ve vlastní výuce. V roce 2018, který je pilotním rokem projektu, je realizováno celkem 7 mobilit, a to jak do zemí potýkajících se s důsledky rozvojových problémů (Portugalsko, Španělsko, Itálie, Arménie), tak do zemí s výbornými výsledky ve vzdělávání v GRV (Francie, Finsko). Přijímajícími organizacemi v zahraničí jsou ověřeni partneři NIDV – vzdělávací instituce a neziskové organizace, které se problematikou aktivně zabývají a které ve spolupráci s NIDV zajišťují obsahovou náplň jednotlivých výjezdů. Dosavadní ohlas účastníků realizovaných studijních cest je velmi pozitivní. Zájem o účast na mobilitách vysoce převyšuje nabídku. V letošním roce byli upřednostňováni pedagogové z tzv. Světových škol, v letech následujících cílovou skupinou pravděpodobně rozšíříme a mezi cílové destinace zahrneme i země vzdálenější, mimoevropské.

Michaela Tužilová, metodik pro vzdělávání NIDV

Portugalské školy zajišťují vzdělávání pro děti migrantů i žáky z komunit bývalého slumu

Yvona Řehořková je učitelkou tělesné výchovy a zeměpisu a od roku 1991 působí na Gymnáziu Mnichovo Hradiště. Kromě svých předmětů učí i environmentální výchovu, svět informací a předmět Já, občan. Kromě toho působí na škole jako koordinátorka EVVO. Svůj studijní pobyt v Lisabonu shrnula takto:

„Témata, která dnes označujeme jako GRV, jsem zařazovala do výuky vzhledem ke své aprobaci a vztahu k životnímu prostředí prakticky od začátku své kariéry. Snažím se u svých studentů probudit především zájem o aktuální dění, a to jak v místním regionu, tak na globální úrovni, a převzít tak do budoucna zodpovědnost za své jednání s cílem udržitelného rozvoje.

Velmi jsem uvítala možnost zúčastnit se studijního pobytu v Lisabonu, který mi umožnil seznámit se se systémem portugalského školství a různými formami globálního vzdělávání. Inspirativní pro nás byla činnost přijímající organizace Clube Intercultural Europeu, která pracuje v části Lisabonu, kde ještě před rokem 2000 stál slum. Žili v něm především Romové, ale také lidé, kteří přišli z bývalých kolonií po roce 1974, kdy skončila v Portugalsku diktatura. Dnes tu lidé bydlí ve vícepatrových domech. Clube pracuje s komunitou, pro kterou vzdělání nebylo v minulosti prioritou.

V současnosti převažují v Lisabonu velké školy, tzv. Agrupamento, pro děti od 3 do

18 let. Do těchto škol chodí žáci podle místa bydliště. Navštívili jsme Agrupamento de Escolas Dr. Azevedo Neves, nově postavenou školu pro 1500 žáků, do které chodí především děti, které mají své kořeny v bývalých afrických koloniích. Zde se snaží žáky v posledním stupni vzdělávání (EB3) připravit na různé profese, ve kterých se mohou v současnosti uplatnit (kuchař, číšník, krejčí apod.).

Na jiné škole Agrupamento de Escolas de Carcavelos jsme měli možnost proniknout do systému přípravy žáků na studium na univerzitách. Na všech školách nám také ukazovali různé projekty globálního vzdělávání. Některé byly podobné těm našim,

zaměřené na environmentální výchovu. Jiné vycházely samozřejmě z historického vývoje a přírodních podmínek Portugalska.

Velmi obohacující byla i návštěva centra Asociace válečných invalidů (ADFA) z koloniálních válek, které probíhaly od roku 1961 až do pádu diktatury v roce 1974.

Na návštěvu kulturních památek Lisabonu byl čas vždy až ve večerních hodinách. Přesto se mi splnil i cíl navštívit nejzápadnější bod evropské pevniny Cabo da Roca. Poznání historie bývalé koloniální mocnosti Portugalska a jejich důsledků pro současný vývoj v rámci měnící se Evropy bylo pro mne, jako učitelku geografie, asi nejpřírodnější.“

Do Granady za zkušenostmi i zážitky

Pavla Bartušková učí na Střední škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky ve Volyni. V dubnu tohoto roku se v rámci projektu NIDV na podporu implementace GRV společně s dalšími jedenácti učiteli z celé republiky zúčastnila studijního pobytu v Granadě ve Španělsku. Požádali jsme ji o stručné shrnutí jejich dojmů:

„Náš program začal v pondělí 23. 4. přijetím na státní správě Junta de Andalucía v Granadě na úřadu pro vzdělávání, kde jsme byli seznámeni se systémem španělského školství. V dalších dnech jsme navštívili několik humanitárních organizací a škol. Součástí programu byla také návštěva vědecko-technického parku Parque de las Ciencias. Ve volných

chvilích jsme mohli poznat Granadu očima turistů, uchvátila nás pevnost Alhambra, Albacín se svými strmými, úzkými uličkami, zasněžené vrcholky Sierra Nevada, všude rostoucí pomerančovniki a samozřejmě španělská gastronomie. Celá mobilita byla perfektně organizačně zajištěná a po celou dobu jsme měli k dispozici nejen naše dvě skvělé průvodkyně z NIDV, ale i jazykové průvodkyně, studentky z ČR a SR, které v Granadě studují. Studijní cesta byla velice přínosná, protože přispěla ke zlepšení našeho všeobecného přehledu, rozšířila naše znalosti globálních témat a schopnost připravit studenty na problémy, které je čekají v rychle se měnícím světě, začleňovat tyto problémy do výuky a více studenty motivovat. V neposlední řadě se otevírá a rozvíjí spolupráce s kolegy z jiných škol.“

POSTARAT SE, MÍT RÁD, POMÁHAT, VZDĚLÁVAT

Pavla Gomba pracuje od roku 2000 jako výkonná ředitelka Dětského fondu OSN - UNICEF v České republice. Před tím půsila jako analytik na Nizozemské obchodní komoře a v obchodním oddělení Dánského velvyslanectví v Praze. Jako konzultant pracovala rovněž na finančním oddělení Magistrátu města Masvingo v Zimbabwe.

Parlamentem ČR byla zvolena za člena Rady pro rozhlasové a televizní vysílání pro období 2004–2010. Od roku 2008 je členkou správní rady Nadace rozvoje občanské společnosti, v roce 2018 byla zvolena členkou Rady DMS. Pavla Gomba absolvovala obor finance a řízení lidských zdrojů na VŠE Praha. Pravidelně publikuje na aktuální témata z oblasti rozvojové pomoci a mezinárodního dění, na základě zkušeností z cest do krizových oblastí vydala knihu „Slyšíte nás“. Od roku 2013 je magazínem Forbes nepřetržitě řazena mezi nejvlivnější ženy České republiky.

Jak jste se dostala k práci v UNICEF? Byla to cílevědomá ambice nebo spíš „řízení osudu“?

Když jsem dokončila studium financí na VŠE, měla jsem o své budoucnosti úplně jinou představu. V Holandské obchodní komoře jsem pracovala jako obchodní analytik, přemýšlela jsem o kariéře v bance nebo pojišťovně. Za tak zásadní změnou směru byla zkušenost z Afriky, kde jsem nějakou dobu pracovala na stáži na magistrátu v Zimbabwe. Když člověk v tomto prostředí žije, na hodně věcí se dívá jinak. Za mým rozhodnutím stojí setkání s konkrétními lidmi a především chlapcem, který žil na ulici nedaleko místa, kde jsem pracovala, a prodával suvenýry pro turisty. Po rozhovoru s ním jsem si uvědomila, že děti z rozvojových zemí nepotřebují ani tolik peníze, ale spíše někoho, kdo se o ně postará, pošle je do školy a bude je mít rád. Takže když jsem se vrátila a uviděla inzerát UNICEF, neváhala jsem ani chvíli.

Na co jste jako ředitelka českého UNICEF pyšná (na to, co jste dokázala) a jaké jsou vaše další ambice?

V Česku máme 60 tisíc příznivců a 3 tisíce dobrovolníků. Kdyby žili na jednom místě, bylo by už slušné okresní město. Často jezdím po krajích na besedy a přednášky a přemýšlím přitom o lidech, které neznám osobně, oni neznají mne, ale přesto vidí smysl v pomoci dětem na opačném konci světa. Moc si toho vážím. Díky misím do terénu mám také možnost sledovat konkrétní příběhy konkrétních dětí, které

díky nám přežily, jsou zdravé, chodí do školy, jsou samostatné a odpovědné za svůj vlastní život. To je nejlepší výsledek společného snažení. V tom bych ráda pokračovala, protože stále na světě existují oblasti, které se bez této podpory neobejdou.

Kterou zemi jste si na svých cestách po světě nejvíc zamilovala a proč?

Ráda se vracím do Rwandy a Bhútánu. Jsou to krásné, hornaté země, které se rychle vyvíjejí k lepšímu. Dokonce v mnohém mohou být inspirací i pro nás. Například ve Rwandě - zemi v srdci Afriky je možné podat daňové přiznání a daň hned také zaplatit mobilem; každou poslední sobotu v měsíci občané jako dobrovolníci uklízejí své okolí, takže tam je velmi čisto. A politika „hrubého národního štěstí“, kterou praktikují v buddhistickém Bhútánu, by vyřešila většinu problémů, se kterými se v našem průmyslově vyspělém světě potýkáme.

Co byste poradila lidem, kteří by s UNICEF chtěli spolupracovat a nevědí, jak na to?

V této chvíli ve světě každý den umírá 16 tisíc dětí zbytečně (na podvýživu a běžné nemoci), 58 milionů dětí nechodí do školy, protože musejí z důvodu chudoby pracovat nebo v jejich okolí není bezpečno. Uvítáme tedy každou pomoc, ať již finančním příspěvkem nebo dobrovolnou výpomocí. Věřím také, že ve vztahu k českým dětem je velice důležitá osvěta a výchova k lidskosti a solidaritě – o to vše se u nás snažíme. Nejjednodušším prvním krokem je navštívit web unicef.cz, kde jsou informace o konkrétních možnostech podpory a partnerství.

Děkujeme za rozhovor

NEJBLIŽŠÍ VÝZNAMNÉ AKCE NIDV

12.–13. 11. 2018 Digitální technologie ve výuce – praktické využití ve školách (7. mezinárodní konference) – Seč

Konference je zaměřena na inovativní metody a formy práce se zapojením digitálních technologií ve výuce. Důraz je kladen na praktické využití a metodické postupy ověřené ve výuce, a to napříč jednotlivými vzdělávacími oblastmi a stupni škol. Konference se každoročně účastní kolem 200 učitelů, ředitelů, ICT metodiků a IT odborníků.

20. 11. 2018 od 9.00 hodin – Celostátní konference s názvem „Cesta ke svobodě a demokracii“ – Praha

Konference je určena především pro učitele dějepisu a společenskovedních předmětů, ale i pro ostatní zájemce. Hlavní tématem je celkové objasnění společensko-politické situace polistopadového vývoje, událostí vedoucích k rozpadu společného státu a vyzdvižení významných mezníků vývoje samostatné ČR.

6.–7. 12. 2018 Mezinárodní konference k profesnímu rozvoji pedagogických pracovníků (4. ročník) – Praha

Konference bude zaměřena na téma strategické řízení a plánování ve školách. Cílem akce je nabídnout prostor zástupcům státní správy, akademického sektoru, škol a školských zařízení i odborné veřejnosti pro prezentaci a výměnu názorů na podobu a budoucnost profesního vzdělávání a podpory vedoucích pedagogických pracovníků.

S INKLUZÍ POMÁHÁJÍ PEDAGOGŮM CENTRA PODPORY NIDV

Jste pedagog a řešíte nástup žáka s poruchou autistického spektra do třídy? Chcete se jako rodič zorientovat v možnostech podpory ve vzdělávání, na které má vaše dítě nárok? Potřebujete jako ředitel školy konzultovat systém financování, organizaci výuky nebo způsob, jak nastavit kulturu dobré školy? I tento školní rok jsou pro pedagogy a širší veřejnost k dispozici na všech krajských pracovištích Národního institutu pro další vzdělávání (NIDV) centra podpory a první pomoci v oblasti společného (inkluzivního) vzdělávání, kde se na podobné otázky zaměřují.

Krajská pracoviště NIDV rozšířila fungování center podpory do oblasti společného vzdělávání v rámci projektu Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (APIV B) v říjnu minulého roku. Pracovníci center neposkytují pouze konzultace

a poradenství, ale pořádají také informační semináře pro veřejnost. I v letošním roce jsou plánovány v každém kraji hned čtyři akce k tématům jako podpora nadaných žáků, nepochopení tzv. inkluzivní novely školského zákona, spolupráce s asistentem pedagoga nebo práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Centra zároveň budují databáze užitečných kontaktů na specializovaná zařízení či organizace ve svém kraji. Každé centrum také úzce spolupracuje s krajskou sítí 24 škol a školských zařízení, které se do projektu APIV B zapojily. Profesionální i vzdělávací podpo-

ru tak již začalo nebo začne čerpat více než 360 škol.

Centra nabízejí podporu v těchto oblastech:

- legislativní dokumenty a systém podpůrných opatření,
- speciální a sociální pedagogika,
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními,
- děti/žáci nadaní, s odlišným mateřským jazykem, z odlišného kulturního prostředí nebo s odlišnými životními podmínkami,
- primární prevence rizikového chování,
- etopedie, psychopedie, vývojová psychologie a logopedie,
- komunikace a spolupráce s rodiči, klima školy,
- management školy atd.

www.inkluzevpraxi.cz

AKCE KLIMA POMÁHÁ ZLEPŠIT KVALITU VZDĚLÁVÁNÍ

Přestože se český vzdělávací systém potýká s řadou problémů, dosahuje v mezinárodním srovnání v řadě oblastí dobrých výsledků, např. v počtu absolventů středních a vysokých škol, v možnostech jejich pracovního uplatnění a výši průměrných příjmů atd. Cesta k budoucímu úspěšnému profesnímu uplatnění mladého člověka začíná už na základní škole. A právě na kvalitu základního vzdělávání a podporu učitelů zaměřilo MŠMT projekty realizované v rámci akce KLIMA.

Co se pod touto zkratkou skrývá? Označuje oblasti, jejichž podpora povede k vytvoření takového prostředí v základních školách, které umožní žákům zažít úspěch a bude učitele motivovat k dalšímu rozvoji. Škola má být místem, kde se žáci rádi učí něčemu hodnotnému, je jim věnována individuální péče a získávají pozitivní vztah ke vzdělání. Učitelé pak mají těžit z podpory vedení školy při uplatňování moderních výukových metod, ze spolupráce s ostatními pedagogy nebo ze sdílení výukových materiálů. Vytvořit takové pozitivní prostředí lze díky podpoře klíčových složek kvality školy: kultury učení, leadershipu (pedagogického vedení školy), inkluzivního prostředí, metodické podpory učitelům (mentoringu) a aktivizačních forem učení. Právě z počátečních písmen uvedených oblastí se skládá akronym akce KLIMA, kterou se MŠMT rozhodlo podpořit prostřednictvím systémových projektů Operačního programu Výzkum, vývoj a

vzdělávání (OP VVV). Snaha o komplexní přístup je patrná z provázanosti projektů OP VVV, které na podporu aktivit akce KLIMA ministerstvo školství vyhledává. Školy si mohou vybírat z nabídky tzv. šablon, tedy projektů zjednodušeného financování směřujících ke konkrétnímu vzdělávacímu cíli. Inspiraci k výběru šablon mohou poskytnout tzv. koncepční projekty, v nichž učitelé získávají zkušenosti s novými metodami. Projekty tematických partnerství a sítí pak rozvíjejí spolupráci s ostatními školami. Soustavu KLIMA zastřešují systémové projekty, které vytvářejí příležitosti pro setkávání pedagogů a poskytují jednotná metodická doporučení. Systémové projekty realizují organizace řízené ministerstvem školství, Česká školní inspekce i Agentura pro sociální začleňování fungující pod Úřadem vlády. Aktivitami pokrývají všechny oblasti akce KLIMA a při podpoře školám vzájemně spolupracují. Čtyři z takových projektů v současné době uskutečňuje Národní institut pro další vzdělávání. Zaměřují se na posílení inkluze (Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi), odbornou pomoc učitelům prostřednictvím krajských metodických kabinetů (Systém podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů), na vyhledávání a podporu lídrů v řadách ředitelů škol (Strategické řízení a plánování ve školách a v územích) a Propojování formálního a neformálního vzdělávání včetně zájmového. Podpora školám v projektech NIDV potrvá do roku 2022.

Bulletin NIDV

Zpravodaj nejen pro pedagogické pracovníky
číslo 4, ročník VII, říjen 2018

Vydává:

Národní institut pro další vzdělávání

Redakční zpracování:

Alena Faberová

Jitka Bušková

Hana Kalinová

Adresa redakce:

Senovážné náměstí 25,

Praha 1, 110 00

www.nidv.cz

Redakce si vyhrazuje právo texty redigovat a krátit.

Na vydání spolupracovala:

Jana Chmátalová

Grafické zpracování a zlom:

Jaroslav Šťastný

Fotografie:

Archiv NIDV, není-li uvedeno jinak.

Tisk:

Optyx, spol. s r.o.